

Архивски број: 08-245/4
Датум: 30.3.2026

Постапувајќи по претставка бр. 08-245/1 од 20.2.2026 година поднесена од ---- и ---- против ---- за заштита од дискриминација врз основа на попреченост во областа на јавно информирање и медиуми, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација, врз основа на член 21, став 1 точка 14 и член 27, став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација (Службен Весник на Р.С. Македонија бр. 258/2020 од 30.10.2020) го донесе следното

МИСЛЕЊЕ

НЕ СЕ УТВРДУВА ВОЗНЕМИРУВАЊЕ врз основ на попреченост во областа на јавно информирање и медиуми од страна на ---- кон ---- и ----.

Образложение

На 20.2.2026 година до Комисијата за спречување и заштита од дискриминација беше поднесена претставка за заштита од дискриминација од страна на подносителките --- и ---- против ---- врз основа на поопреченост.

Претставката се однесува на комуникација во Вибер група од затворен карактер во која учествуваат подносителките на претставката и посочената како дискриминаторка. Во претставката се наведува дека освен нив, во групата биле вклучени сите учесници во обука по знаковен јазик. Според подносителките, посочената во нејзините пораки во групата ги довела во прашање нивната стручност, компетентност и право да предаваат на обуката. Се појаснува дека во комуникацијата таа се повикувала на законски одредби, но користела навредлив и омаловажувачки говор, со кој ги означила како „глуви лица“. Поради тоа тие се почувствувале навредени и сметаат дека со пораките таа ја поврзала нивната попреченост со неспособноста и нестручноста. Според подносителките изјавата на посочената ---- предизвикала за нив чувство на понижување, навреда и дискредитација, создавајќи негативна перцепција и стигматизација врз основа на попреченост. Во прилог кон претставката е доставена комуникацијата од Вибер групата насловена „4 - НИВО“.

Комисијата за спречување и заштита од дискриминација врз основа на член 24, став 7 од Законот за спречување и заштита од дискриминација до ---- достави Барање за произнесување по претставката.

На 13.3.2026 година до Комисијата за спречување и заштита од дискриминација беше доставен поднесок за произнесување по претставката од ---- преку полномошник адвокат ----. Во поднесокот полномошникот појаснува дека посочената нема користено

навредливи и омаловажувачки зборови, ниту во случајот станува збор за дискриминација врз основа на попреченост. Наведува дека во комуникацијата немало понижување поради глувоста спрема ниту еден член од Вибер групата, вклучително и кон подносителките на претставката. Во поднесокот се појаснува контекстот, појаснувајќи дека во коментарите на ---- се зборува за членови од Законот за употреба на знаковниот јазик и се поставува прашањето за тоа кој сертифициран толкувач ќе го држи предавањето и дали ќе се добие официјална програма по која се држат часовите. Освен тоа што не постои омаловажувачки говор, полномошникот тврди дека не се ниту употребени зборовите „глуви лица“. Според него прашањето на стручноста, компетентноста и правото да предаваат подносителките не е основ за дискриминација, особено ако тие што бараат заштита од дискриминација не поседуваат сертификат за знаковен јазик. Полномошникот наведува дека подносителките не се стручни затоа што не поседуваат сертификат за знаковен јазик, а не затоа што се лица со попреченост. Односно тие не го исполнуваат член 11 од Законот за употреба на знаковниот јазик. Кон поднесокот е доставена и изјава од ----. Таа појаснува дека е мајка на дете со попреченост и поради потребата од комуникација со нејзиното дете почнала да го изучува знаковниот јазик. На почетокот часовите ги добивала од едната подносителка во домашни услови, а истото траело неколку месеци и во најдобар однос. Истото било прекинато поради ковид пандемијата. Понатаму, во изјавата се појаснува контекстот на претставката. Имено, таа почнала да посетува курс по знаковен јазик организирани од Националниот сојуз на глуви и наглуви, кој е единствената организација што спроведува такви обуки. Обуките се одвиваат во шест нивоа, при што по секое ниво се полага испит, а по завршување на шестото ниво се добива сертификат за овластен толкувач на знаковен јазик. Во текот на нејзината борба за правата на децата со оштетен слух, без разлика дали користат слушно помагало, амплификатор или кохлеарен имплант, таа контактирала со повеќе институции во образовниот систем со цел знаковниот јазик да се воведо во редовното образование. Имала средби со Министерството за образование, Бирото за развој на образованието, министерката за образование и претставници од Владата. На тие средби биле отворени и прашања поврзани со функционирањето на Националниот сојуз на глуви и наглуви, како недостигот на толкувачи, долготраење на обуките и нивната достапност за граѓаните од целата држава, како и потребата од стандардизација на знаковниот јазик. Во меѓувреме таа посетувала обука на четврто ниво по знаковен јазик. Според нејзините наводи, за првпат во учебната 2024/2025 година како предавачи се појавиле лица со оштетен слух, наместо овластени толкувачи со сертификат, како што било претходните години, односно подносителките. Таа наведува дека претходно наставата ја држеле сертифицирани толкувачи и дека присуството на глуви лица на часовите било корисно за практично вежбање. Во меѓувреме започнала да го проучува Законот за употреба на знаковниот јазик, во кој е пропишано дека лицето кое врши едукација за знаковен јазик мора да поседува сертификат и да биде запишано во регистарот на толкувачи. Во продолжение се повикува и на оглас објавен од Националниот сојуз на глуви и наглуви од јуни 2024 година, во кој се барало обучувачот по знаковен јазик да биде лице кое слуша и

поседува сертификат за познавање на знаковен јазик. Според неа, подносителките на претставката биле ангажирани токму по овој оглас. Таа тврди дека недоразбирањето настанало кога во Вибер групата за четврто ниво побарала информација кој е официјалниот толкувач што ја спроведува обуката и по која програма се одвива наставата. Таа тврди дека прашањето го поставила како учесник на обуката и без намера да навреди или дискриминира некого, бидејќи комуникацијата со Сојузот се одвивала преку предавачите. Во изјавата нагласува дека никогаш не употребила навредливи или омаловажувачки зборови кон предавачите и дека, доколку е потребно, тоа може да се потврди од другите членови на Вибер групата. Таа исто така посочува дека не добила одговор за програмата по која се одвива наставата и дека споредбата со претходните нивоа покажала значителна разлика во обемот на материјалот и начинот на пренесување на знаењето. Во однос на тврдењата дека секое глуво лице може да одржува обука по знаковен јазик, таа смета дека таквото толкување не е во согласност со законските одредби и со условите наведени во огласот.

Врз основа на наводите изнесени во претставките и наводите содржани во произнесувањето се утврдува дека во конкретниот случај **не може да стане збор за вознемирување кон подносителките врз основа на попреченост**. Од анализа на комуникацијата во посочената Вибер група (доставена како доказ) произлегува дека посочената како дискриминаторка го цитирала член 10 и член 11 од Законот за употреба на знаковниот јазик. Членовите меѓудругото се однесуваат на компетенции кои треба да ги поседува лицето кое врши едукација за изучување на знаковниот јазик и толкувачот. Таа напоменала дека наведените членови се дел од важечкиот Закон за употреба на знаковниот јазик од 2009 година и кој е се' уште на сила. Во следната порака прашала: *„Дали може да ни биде доставена информација за тоа кој сертифициран толкувач ќе го држи предавањето и да добиеме официјална програма по која се држат часовите“*. Наредната порака испратена од нејзина страна е со следната содржина: *„Доро утро јас се' уште ја чекам информацијата за тоа кој сертифициран толкувач ќе ја држи обуката (пропишано според закон) и програмата по која ќе се одвива 4то ниво. Ова се информации од јавен карактер, Сојузот е финансиран со државни пари и неговата работа треба да биде транспарентна...еден час веќе изгубивме затоа што не ги добивме сите официјални информации пред започнување на обуките. Молам за конкретни информации“*.

Врз основа на доставената комуникација посочената се повикувала на одредби од Закон за употреба на знаковниот јазик, според кои едукацијата по знаковен јазик треба да ја спроведуваат **сертифицирани толкувачи**. Може да се заклучи дека содржината на нејзините пораки се однесувала на исполнување на законски услови за изведување на обуката, а не на личните карактеристики на подносителките како лица со попреченост. Освен тоа, во комуникацијата не е идентификуван навредлив говор, омаловажувачки изрази, ниту се употребени зборовите „глуви лица“ на начин што има навредлива конотација. Самото поставување прашања или изразување сомнеж за компетентноста или квалификациите на предавачите не

претставува вознемирување ако не е поврзано со нивната попреченост, туку со професионални услови. Иако подносителките се почувствувале навредени, субјективното чувство на навреденост само по себе не е доволно за да се утврди вознемирување ако не постои објективна врска со заштитената основа, односно попреченоста во случајот.

Оттука произлегува дека не е исполнета законската дефиниција за вознемирување согласно член 10, став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација: *„Вознемирувањето претставува несакано постапување кон лице или група лица врз дискриминаторски основи што има за цел или последица, повреда на достоинството или создавање на заканувачка, непријателска, понижувачка или застрашувачка средина, пристап или практика“.*

Врз основа на образложеното, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација одлучи како во диспозитивот на ова Мислење.

Комисија за спречување и заштита од
дискриминација

Претседател на Комисијата

Душан Томшиќ

Доставено до: